

GAZETA KORRESPONDENTA WARSZAWSKIEGO Y ZAGRANICZNEGO.

Z WARSZAWY DNIA 10. STYCZNIA ROKU 1800. w PLĄTEK.

z Londynu dnia 15. Grudnia.

Przed kilku dniami przybyło na nasze brzegi 3 *Francuzow* zapewne w interessie ieńców narodu swojego. Po krótkim bawieniu wyiechali z *Falmuth* na powrót do *Francyi*.

Rachuiąc wraz z *Moskalami*, będziemy mieć na obu wyspach *Jersey i Guernsey* 20 tysięcy ludzi. Budy drewniane dla nich wystawione są tylko tymczasowe. *Moskale* ścigają tu podziwienie przez to, iż mało iedzą, i utrzymują ściłą subordynacją.

Tutejszy poseł *Rosyjski* Hrabia *Woronow* mianowany jest dla tego kommandantem wszystkich woysk posłkowych *Rosyjskich*, aby oszczędzić przewłoki, któraby nastąpiła, gdyby rozkazy do działań wojennych miały być przesyłane. Generał *Bauer* będzie właściwym kommandantem woyskowym.

Na klubie *Whig* zebranim dnia 5. pod prezydencyą Pana *Erskine* spełniano rozmaite zdrowia, iako to *Wolności druk*, *Sprawy powszechny wolności &c.* Poczym Prezydent wniósł także zdrowie Pana *Foxa*, i z tey okazji miał mowę, w której uskarżał się na terazniejszy duch publiczny w *Anglii*, i okazał, iż Pan *Fox* dla tego się usunął, iż widział się być od ludu opuszczonym. Oświadczył nadto życzenie, aby *Anglia* sama przez siebie za pomocą szkodkow konfitycyinych przeistoczoną być mogła.

Parlament wkrótce otworzonym zostanie, mówią, iż podowczas opozycya jeszcze raz zbierze siły swoje, dla atakowania ministrów z powodu niepomyślny wyprawy *Hollenderskiej*.— Hrabia *d'Artois* wyiechał z miasta naszego.

W *Irlandyi* jest spokojnie. *Napper-Tan*dy znayduie się jeszcze w *Dublinie*, Kanclerz *Irlandzki*, który z naszymi ministrami odprawił konferencyę względem wprowadzenia Unii, przywiezie z sobą zapewne wyrok względem losu jego. — Parlament *Irlandzki* był odłożony do 16 t. m.

Gazeta *Londyńska* podaje liczbę ludzi w *Europie*, którzy w przeciągu tego wieku

żyli 125. do 175. lat. Liczba ich wynosi do 99. a między niemi 80 żyło w *Anglii*.

Nasze damy noszą teraz uszy zupełnie gołe i czerwono farbowane, moda osobiwa! lecz co jest jeszcze rzeczą osobliwszą, to to, iż znayduią się ludzie, którzy czatuią na nie i uszy im obrzynają, dla sporządzenia z nich iak mówią delikatney potrawki.

Nelson nie przybył do *Anglii*, ale owszem czyni przygotowania przeciw *Malcie*. Attak ma być lądem i wodą skuteczniejszy. 2 tyfiące *Anglikow* będących teraz w *Messynie* połączonych z innemi wzmocnieniami z *Minor*ki spodziewanemi, będzie do tey wyprawy użytych.— Tym czasem *Hiszpani* zamyslaią bombardować *Minorę*, a *Francuzi* w *Tulonie* pod Admiralem *Perée* uzbraiają małą eskadrę, w celu oswobodzenia *Malty* i opatrzenia iey w żywność. Lord *Bridport* złożywszy kommandę flotty, spokojnie na swoim urzędzie hrabiego zostawać będzie. Woyska nasze liniowe będą teraz przez milicyę dopełnianemi. Przed kilku dniami wiele wozów wzięto w rekwizycyą, dla transportowania żołnierzy do *Barnet*, nie wiadomo w iakim celu.

Zdobyte na okrętach *Hiszpańskich* pieniądze w banku złożone zostały. Część ich przeznaczona jest dla wsparcia *Szuanow*.

Admirał *Mitchel* który dowodził wyprawą przeciw *Hollandyi* pojedzie teraz do *Indyow zachodnich*. Ma zastąpić tam w kommandzie Lorda *Seymour*, a ten obeymie kommandę w *Jamaice* po Admirale *Parker* przywołanym do *Europy*.

Flotta kanałowa miała znowu z *Torbay* wypłynąć dla krażenia pod *Bresl*. Poiedyncze dywizye mają służyć do załonienia wylądowań na brzegach *Francuzkich* skutecznianych.— Admirał *Story* który flotę *Hollenderską* podał, mieszka teraz w *Coventry*.

z Paryża d. 24. Grudnia.

Wiadomo jest, iż obay wychodzący Konsulowie *Sieyes i Roger-Ducos* upoważnieni zo-

stali przez konstytucyą, aby wspólnie z nowymi Konsulami *Cambaceres* i *Lebrun* mianowali większość członków Senatu konserwatorów składających mających. Poczym same członki miały się dopełnić do liczby 60. To wszystko już się teraz ukuteczniło.

Procz *Sieyesa* i *Roger-Ducos* mianowanych przez konstytucyą, wspomniane 4 osoby wybrały 29. członków następujących: *Beaupuy*, *Bertholet*, *Creuzé*—*Latouche*, *Bailly*, *Fargues*, *Hatry*, *Lambrechts*, *Laplace*, *Lecoulteux*—*Canteleu*, *Lemercier*, *Lenoir*—*Laroche*, *Lespinasse*, *Monge*, *Pleville-le-Peley*, *Porcher*, *Resnier*, *Rouffseau*, *Tracy*, *Vimar*, *Volney*, *Cabanis*, *Kellermann*, *Garat*, *Coufin*, *Cornet*, *Dubois-Dubay*, *Ducis*, *Garran-Coulon*, *Lacépède*.

Ci wybrali znowu następujących 29.—*Herwin*, *Cornudet*, *Vernier*, *Chafset*, *Levasseur*, *Journu-Aubert*, *Louis-Drouin*, *Casabianca*, *Lagrange*, *Perée*, (z wyższych *Pireneow*) *Laville-Leroux*, *Clement-de-Ris*, *Vien*, *Depeyre*, *Abrial*, *Röederer*, *Regnier*, *Cretet*, *Davoust*, *Dizez*, *Cholet*, *Sers* (z *Bordeaux*) *Peregaux*, *Praslin*, *Darset*, *François* z *Nesfchateau*, *Villetard*, *Lazarus-Lejean*, *Daubenton*.

Mowią, że *Röederer* i *Cretet* nieprzyieli nominacyi, gdyż zostali wezwani do Rady Stanu.— Mianowanie Obywatela *Porcher* na urząd ministra sprawiedliwości było fałszywie podane.

Na dniu 20 t. m. Konsulowie *Buonaparte* i *Roger-Ducos* przyśłali do kommissyi 500. poselstwo następujące.

Obywatele Reprezentanci. Konsulowie przyłączają życzenia swoje do życzeń przez obie kommissye prawodawcze wyrażonych, proponując wam, abyście Obywatelowi *Sieyes* okazali szczególny dowód wdzięczności Narodowej. Obywatel ten, który pismami swoimi oświecił narody, a przez swoje bezinteresowne cnoty, rewolucyi naszey tyle sławy przyniósł, który niechciał przyjąć pierwszej dostojności w narodzie, i nie wszedł do niej aż za uczuciem niebezpieczeństw Ojczyzny, jest zapewne godnym szczególnych względów, które mu przeznaczacie, a w przyjęciu których nie jest mu wolno wzbraniać się, skoro tłumacze prawa wyrok swój dają. Konsulowie czynią przeto wam propozycyą, abyście oznaczyli Obywatelowi *Sieyes* w nadgrodzie narodowej dobra pod władzą Narodu zostające.

Na wniosek Ob. *Arnould* Kommissya 500 na dniu 21 uchwaliła co następuje. „Kommissya przekonana, iż stałą podporą każdego ustanowienia politycznego jest najistotniej, aby fczegulne dowody wdzięczności dawane były tym Obywatelom którzy Ojczyźnie wiel-

kie wyświadczyli przyślugi stanowi co następuje.

Majątność Narodowa *Crosne* w Departamencie *Sekwany* i *Oise* lub inna rowney wartości przyznana będzie Obywatelowi *Sieyes* za własność jego zupełną i całkowitą a to iako nadgroda Narodowa. — Rezolucyą tę Kommissya Starszych natychmiast potwierdziła.

Wspomniona majątność *Crosne* ma rocznego dochodu 14 do 15 tysięcy franków.— Pomimo największego oporu w tej mierze z strony *Sieyesa*, obaj Konsulowie podali sami tę propozycyą. Pierwsza myśl do tego wyszła od *Buonaparte*go.

Konstytucya ogłoszoną była dnia 15 z całą okazałością wojenną. Dnia 17 wszystkie wojska zgromadzone na polu marsowym wykonąły przyślegę wierności dla nowej Konstytucyi.

Ministrowie terazniejsi będą przy swoich urządach zachowanymi. Znajdują się jednak dwa próżne miejsca do zastąpienia, to jest urząd Ministra sprawiedliwości z którego wychodzi *Cambaceres* i ministra interesów wewnętrznych który składa *Laplace* dla objęcia miejsca w Senacie Konserwatorów.

Gdy doniesiono *Buonaparcie* wiadomość o zaszkły w *Genui* odmianie, rzekł tonem ośchłym. *Nie lubię przemalpywania*. Zda się więc, iż przekopowanie Rewolucyi *St Cloud*, było w *Liguryi* ukutecznione przez Generała kommendę tamże mającego.

Synowiec Ex-ministra *Caillard* a nie sam Ex-minister pojechał w randze sekretarza z *Gen: Beurnonville* do *Berlina*. — Brat *Sieyesa* który dawniej Konsulem był w *Neapolu*, mianowany został jednym z 5 Administratorów Poczty.

Szefem sztabu głównego przy Generale *Morreau* będzie Generał *Desfolles*, jutro wyjeżdża już do armii.— Zawczoray przyszła tu niepomyślna wiadomość o poddaniu się *Coni* — Jedną także dywizyą z krain *Rzpltey Batawskiej* ma do *Włoch* się udać.— Generał *Aubugeni* z rozkazu rządu wyjechał spiesźnie z *Tuluzy* do *Tulonu*, gdzie się dopiero o przeznaczeniu swoim dowie.

W *Breść* 1. okręt liniowy 2. fregaty i 1. korweta pod kommandą Obywatela *Bedout* są w gotowości do wypłynienia na tajemną wyprawę. — Wczoray mieliśmy tu mroz od 10. gradusów. Sekwana lodem jest okryta.— Zamek *Thuilleries* gdzie *Buonaparte* mieszkać będzie otrzyma nazwisko pałacu Rządowego. Pensya Radzcy stanu ma wynosić 20 tysięcy franków.

Minister Policyi *Fouché* podał Konsulom raport względem zmiany losu deportowanych. „Ojczyzna (mowi w nim) oczekuje po was, abyście zadane jej rany jedną po drugiej zagaili, Epoki rewolucyi które do ukarania wiel-

kich zbrodni są przeznaczone, bywają zawsze epokami wielkich niesprawiedliwości. Wkażdey z osobna były postanowione prawa, na mocy których osoby bez poprzedzającego sądu na deportacyą ukazane zostały. Pomiędzy temi osobami znajduje się wiele takich, które winne mi się stały przeciw Rzpłtey i porządkowi towarzyskiemu, lecz wiele także jest, które błędy tylko polityczne popełniły, a te w nieszczęściu zapewne poprawę swoją znalazły. Wielu dało wśród nas dowody swojego obywatelskiego sposobu myślenia, niepożytego nawet przez pożar zawziętey nienawiści. Ci wszyscy ukazani zostali jedynie od zapalczywey namiętności. Dni przyięcia Konstytucyi, powinny być dniami sprawiedliwości narodowej, i powszechney dobroćliwości. Takowe powody skłoniły mnie do proponowania wam poselstwa do obu kommissyow prawodawczych, aby Rząd mógł mieć moc wydania wyroku na przełożenia mu uczynione względem ukaranych nie podług sprawiedliwości i prawa, tudzież aby zawieszenie praw obywatelskich w niektórych osobach zniesione zostało, skoro tego dobro Rzpłtey wymaga.“

Pomiędzy innemi uchwałami nowego Rządu spodziewamy się także zmniejszenia Świąt Narodowych. Zapewniała, iż tylko uroczystość 14 Lipca (zniszczenie Baſtylij) i 1. *Vendemiaire* (ogłoszenie Rzpłtey i nowy rok) będą obchodzone w krajach Rzpłtey.

Cabanis w Kommissyi 500 przeczytał uwagi nad nową Konstytucyą, które drukować rozkazano, a w których pomiędzy innemi jest wyrażono. „Prawodawstwo zawiera w sobie trzy istotnie oddzielne działania, *propozycyą*, *rozwarę* i *przyięcie*. Propozycya nie może być czyniona przez toż samo zgromadzenie które przyjmuje, to jest prawdą uznaną, a rozwarę że nie może dźiać się bez przyłożenia się władzy Wykonawczej, to nas doświadczenie dostatecznie nauczyło. Trybunat powinien się składać z najdzielniejszych i naysymowniejszych ludzi. Ma prawo sądenia o czynach Rządu w wszelkim względzie, z wolnością nieograniczoną mowienia i drukowania, bez zostawiania w tej mierze pod odpowiedzialnością. W Rzpłtey takiej jak *Francya*, władza wykonawcza koniecznie mocną być musi, i mieć iedność myślenia i czynienia, a tę największą zaletę konstytucyi monarchicznej Rzpłta przywłaszczać sobie powinna. Niech będzie iaka chce liczba członków władzy wykonawczej, iasną jest rzeczą, iż ieden powinien mieć zawsze moc zakończenia rozwar i sporow, i prowadzenia wszytkiego do iednostayności. Stosunek władzy wykonawczej do siły zbrojney powinien być podług okoliczności ozna-

czonym. Położenie nasze może wymagać, aby niektóre członki władzy wykonawczej woyskami dowodziły, albo izby liczniesze korpus w bliskości rezydencyi zebrane było, lecz oba te zdarzenia mogą być tylko przemiiającemi środkami. Rząd którego zasady są tu wyszczegulnione, opisanym jest w konstytucyi. Plan iey zostawał od dawna w myśli iey autora (*Sieyesa*). Inny mąż z geniuszem (*Buonaparte*) przyjął ją z podziwieniem, i poczytał sobie za sławę iey popieranie. Jeżeli mi kto zarzuci, iż konstytucya nie zawiera w sobie żadnego bezpieczeństwa przeciw przedsięwzięciom władzy wykonawczej, na owczas odpowiem: Potrzebujemy rządu pełnego energii, jeżeli tym nie jest, na owczas musi upaść lub przywłaszczyć sobie władzę bezprawną. Procz tego nieporuszona trwałość Senatu, niespokojny charakter Trybunatu, i odpowiedzialność ministrów, nadają dostateczne zabezpieczenie. Niespokojna istota Trybunatu, nie może także być niebezpieczną, gdyż tu już nie iak w Radzie 500. naczelnicy ludu prawa stanowią, a ich krzyki gdyby były gwałtownemi, opinia publiczna na nich się famych owsem obróci.— Konstytucya zostawia rządowi moc oznaczenia liczby i pensyi radzcow stanu i ministrów, przeto ciało prawodawcze już więcej nie strwo ni dwóch miełący na czcych sporach, czyli Minister nowy do dóbr narodowych ma być postanowiony lub nie? Konstytucya dzieli Rzeczpospolitę na Departamenta, nieznaczając liczby onych, przeto nie będzie już sporow nad tym, czyli część ziemi *Francuzkiej* może być odstępioną? ponieważ kwestye takowe tylko przez okoliczności rozstrzygnięte być mogą, i żaden Lud nieodstępnie swojego terytorium tylko w ostateczney konieczności. Konstytucya stanowi wyraźnie odpowiedzialność Ministrów, lecz bez iey wyjaśnienia; prawo takowe przypomina Ministrów, iż są obowiązani do zdawania rachunku z spraw swoich, lecz to niewyjaśnienie zostawia im śmiałość w działaniu, tak iż nie będą przymuszeni czołgać się przed trybunami. Osady nasze nie są w Konstytucyi umieszczone, érzodek iedyny do nie oderwania ich od Narodu. Moznaby Konstytucyi zarzucić ieszcze nieco *Metafizyki*, która z polityką nie bardzo jest zgodną, lecz część iey tyżająca się władzy wykonawczej tak jest od wszelkiej przemocy oswobodzoną, iż za iey pomocą wielu przestęptwom zagrozić można.“

Dziennik *Bien Informé* nie oszczędza swoich razow przeciw *Buonapartemu*. — Inny dziennik uważa, iż wszytkie trzy poprzednicze konstytucye były przyjęte z wielkimi

pochwałami, nie wyłączając nawet konfytucyi roku 1793. która tak krótko trwała. Zkądże teraz pochodzi, iż pomimo wielkiej skłonności *Paryzanów* do każdej nowości, terazniejsza konfytucya przyjęta jest bez zapalu, i że pomiędzy pisarzami peryodycznymi, tak mało jest, którzyby talenta swoje wymowne, które w tak wysokim posiadają stopniu, rozwineli? Przestańmy na uważaniu tylko tego wypadku. A jeżeliby ktokolwiek niechętny chciał z tego wnosić, iż lud nie pochwała Aktu konfytucyinego, naowczas pokażmy mu gorliwość z jaką każdy ubiega się do zapisania swojego zdania za przyjęciem konfytucyi, i powiedzmy mu, iż toż samo spokojne zachowanie się ludu dowodzi, iż już czas popelnionych głupstw przeminął.

Dziennik *Wolnych Ludzi* wyraża: „Nie możemy szczerze powiedzieć, abyśmy nie znawali niektórych wad w Konfytucyi, i aby układ Reprezentacyi, równie jak inne artykuły były takie, jakie widzieć życzyliśmy sobie. Lecz oddawna Republikanie przywykli naydroższe zdania swoje poświęcić spokojności i zgodzie.

Biegły w starożytnościach uczony a bywszy Konsul *Rzymski Visconti*, mianowany jest dozorcą muzeum starożytności.— Sławny aktor *Preville* umarł w *Bauvais* postradawszy zmyśli i cały swój majątek.— Terazniejszego Konsula *Lebrun* rożnić należy od ministra podobnegoż nazwiska, który był gilotynowanym za *Robespiera*.

Proklamacya Generała *Moreau* do woyska z powodu ustanowionej nowej konfytucyi była następująca: „Żołnierze! Rzeczpospolita *Francuzka*, za którą od 10 lat walczymy, będąc wystawiona na łup i nieład, bliska już była swojego zniszczenia, a z nią nasze nadzieie wolności upadały. Zdrowa część obu Rad połączona z rozmaitemi wodzami, którzy was na plac boju prowadzili, a wsparta przez walecznych waszych kolegów, odważyła się uratować oycyznę, a szczęśliwy skutek usiłowania ich uwieńczył. Kommissye prawodawcze i Konsulowie Rzeczypospolitej wystawiają wam w tym momencie dowody swojego poświęcenia się dla sprawy wolności, pospieszając się z nadaniem *Francuzom* konfytucyi, która zapewnia cały okres ich praw, bez odjęcia Rządowi tej władzy jakiej potrzebuje, do utrzymania spokojności wewnętrznej i dostarczenia wam szrodków w celu osiągnięcia zwycięstwa. Imiona pierwszych urzędników krajowych, które konfytucya ogłasza, są niemniejszym onej dobrodziejstwem. Zdziwiałe ich dzieła, rzadkie ta-

lenta, nieskażona rzetelność, głęboka prze-zorność, mądrość, i miłość Rzpltey, oto są ich rękoymie do zaufania waszego, do zaufania wszystkich *Francuzów*, do szacunku *Europy*. Prace ich nie będą już więcej celem chciwych obrachunków. Chwalebny pokoy będzie nad-grodą waszych zwycięstw, i pozyska wam nowe prawo do wdzięczności waszych współ-ziomków. Żołnierze, wasze potrzeby zatrzymywały mnie dotąd przy Rządzie, zatrudnia się on niemi, a jego uliłowania pozwolą mi wkrótce z wami się połączyć. Waszemu mę-stwu winienem to zaufanie, jakie Rząd ma we mnie, stawiając mnie w tak wysokiej randze. Nie przestaję polegać na nim, dla zapewnienia nowych orężowi Rzeczypospolitej try-umfów. Generał kommanderujący rozkazuje, aby Akt konfytucyiny, i terazniejsza Prokla-macya przed zebraniem woyskiem przeczyta-nemi i ogłoszonemi zostały.“

Dzienniki tutejsze podają następujące opi-sanie Generała *Kleber* następcy po *Buonaparte* w kommandzie nad armią *Wschodu*:

„*Kleber* jest rodem z *Strazburga*, ma teraz lat blisko 48. wysoki przeszło 6. stop, twarz brunatney i ospowatey, włosy przy łkroniach zapuszczone dają mu postać wojenną. Przez zbytnią swoją otyłość, stał się kolosem, tak dalece iż ciężko mu jest dobrać sobie ko-nia. Postradał on oycę swego zawczasie w wieku dzieciństwa. Matka jego weszła potem w śluby małżeńskie z Architektem nazwiskiem *Burger*, z którym miała także potomstwo. Porywca żywość młodzińca przywiodła go po kilka razy, iż się zaciągnął za prostego żołnierza do woyska w *Strazburgu* załogują-cego, lecz za każdym razem wykupowanym został od swojej matki. Chciała ona poświęcić go zupełnie do handlu, lecz gdy od swoich nauczycielow zle był trakto-wany, odebrała go ztamtąd na powrót. Zaczął się przeto przykładać do budownictwa i już tak daleko w nauce tej postąpił, iż zo-stał potym nauczycielem tej sztuki w *West-falii*. Tu przypadek wydarzył mu po-znać Generała Cesarzkiego *Kaunitza*. Gene-rał ten przykładał pod ów czas starania do wy-stawienia swojego regimentu nayıpięknieszym w całej armij. Wezwał przeto do siebie *Kle-bera* ktorego piękny wzrost i żywy umysł spra-wiły na nim mocne wrażenie, ofiarując mu rangę Porucznika w swoim regimencie. *Kle-ber* z początku odmówił temu wezwaniu, lecz zaledwie Generał odiechał do dóbr swoich w *Czechach*, odmienił myśl swoją i zaraz za nim wyiechał. Generał przyjął go z radością, zatrzymał go przy sobie przez puł roku, a za pierwszym wakansem wysłał go do re-

gimentu w randze Podporucznika. Przebywszy dwa lata w służbie, gdy awans nie tak śpiesznie iak może pragnął nadchodził, wyszedł z regimentu i powrócił nazad do swojej oyczyzny, gdzie przez nieiaki czas bez żadnego bawił przeznaczenia, aż dopoki brat jego przyrodni nieodstąpił mu antrprzyz fortifikacyow w *Besfort*, gdzie dosyć znaczny zyskał dla siebie majątek. Gdy się zaczęła rewolucya, *Kleber* gorliwie przywiązał się do niej, a po wypowiedzeniu wojny *Austryi* i wezwaniu ochotników do armij, zebrał ieden batalion w okolicy *Besfort* i pomaszerował z nim do *Strazburga*. Za wniysciem *Klebera* do miasta, wzrost i postać jego wojenna tak uderzyła mieszkańcow, iż lud zbierał się kupami na placu dla oglądania pięknego kommandanta batalionu *Besfordzkiego*. Pomiędzy teni ciekawemi znajdował się także brat przyrodni jego, który nie mało został zdziwiony za uyrzeniem w wychwalanym kommandancie brata swojego. Talentą jego wywyższyły go wkrótce do rangi Generała Adjutanta, i w tey randze pojechał do armii *Custina* przed *Moguncyą*, gdzie został potem ofunietym na stopień G. brygady. Popoddaniu się *Moguncyi* przymuszonym został udać się do *Wandei*, a tam w iedney z naykrwawszych bitew tak się dzielnie potykał, iż na miejscu mianowany był Generałem dywizyi. Z tą rangą przybył do armii *Pułnocney*, a potem do armii *Renu i Mozelli*. Gdy ta w roku 1796 do *Niemiec* wkroczyła, i rozłożyła się w okolicach *Wirtzburga*, w czasie słabości G. *Jourdan Kleber* iako naystarszy Generał dywizyi miał naywyższą kommendę przez dni dzieścięć. Gdy *Jourdan* po swoim cofnieniu utracił kommendę, *Kleber* cieszył się nadzieją iey otrzymania, lecz omylony wtym, złożył swoją dymissyą. Współ-Obywatele jego chcieli go obrać za reprezentanta do Ciała Prawodawczego lecz nieiaki *Keller z Landau* otrzymał przed nim pierwszeństwo. Pojechał więc do *Paryża* i tam żył prywatnie, dopoki Generał *Buonaparte* nie wziął go z sobą do *Egiptu* w randze Generała dywizyi. Przy wyładowaniu *Kleber* dowodził przednią strażą i przy bombardowaniu *Alexandryi* którym kierował, trafiony był kulą w głowę. Rany jego zrobiły go na nieiaki czas niesposobnym do boju, w przeciągu więc tym miał kommendę w *Alexandryi*. W kampanij *Syryjskiej* miał on zawsze polecone sobie nayważniejsze przedsięwzięcia i zawsze je szczęśliwie zakończył. *Buonaparte* przy powrocie swoim do *Europy*, oddał mu potym kommendę armij w *Egipcie*, a Rząd *Francuzki* potwierdził go na niej.

Na sessyi Kommissyi 500. *Jaqueminot* złożył raport względem księgi praw cywilnych już ukończoney. Od początku rewolucyi (rzekł on) naród wyglądał tey ustawy. Zgromadzenie konstytucyjne przelekło się ogromem tey pracy, Konwencya śmielszą w postępowaniu była, lecz panowały wniej niesnaski, i każdy chciał należeć do tey pracy dla uśmiercenia imienia swego. *Cambaceres* ieden z nayswietlejszych prawników równie iak inni szanowni mężowie, przyłożyli teraz usiłowań do wypracowania dzieła tego. Przeczytał potym 71. artykułow pierwszego tytułu o *Matężństwie*, któremi gorszące rozwody ścięsnione zostaną, a władzy oycowskiej naypierwszey w naturze, powaga winna znówu przywrocona będzie.

Z *Madrytu* dowiadujemy się, iż dwor *Hiszpański* zatrudnia się teraz wysłaniem inney osoby do *Konstantynopola* na miejsce *Pana de Bouligny* sprawującego tamże interesa *Hiszpanij*.

W *Corunna* bat pocztowy *Angielski* do *Lizbony* przeznaczony szacunku 400,000. frankow, a w *Bordeaux* podobnyż statek, od karprow naszych schwytanemi zostali.

Konsulowie wydali wyrok, aby dawane były wspomozienia żonom żołnierzy artyftow &c. w *Egipcie* znajdujących się, które od pensyow i żołdu tamże odciągane być mają.

Konstytucya w departamencie *Meurthe, Seine i Oise*, po większey części iest przyięta. Z 11,440. podpisow w iednym z tutejszych okręgow, 10. tylko było przeciw konstytucyi.

Ponieważ członki zgromadzenia Konstytucyiego naywięcey teraz są na urzędy wzywani, przeto konwencyoniści bardzo są tym obrażeni, i to rzuciło ziarno nieukontentowania. — Przytaczane przez dziennikarzow niektóre wyrazy w mowie Generała *Lefevre* do żołnierzy w czasie ogłoszenia konstytucyi mianey, były fałszywemi.

Przed rozeyściem się Kommissyow prawodawczych, *Lucyan Buonaparte* ma uczynić raport względem deportowanych w *Fructidorze*. — Dla uwięzionych w *Lewancie* i krajach *Barbaryjskich Francuzow*, wyznaczono 380000 frankow.

Kupcy *Lugduńscy* za wezwaniem Delegowanego od Konsulow, aby Rząd pożyczką wspierali, zamiast żądanych 200,000 liwrow, 300,000 ofiarowali. Tamtejszym rękodzielom Rząd przyrzekł wsparcie.

Generał *Hatry* donosi w obszernym raporcie, iż dowiedziawszy się na dniu 28 Listopada, iż 1800 zbroynnych wieśniakow zebranych

było pod *Mulzillac*, i że im *Anglicy* 4000 bro-
ni, 3 armaty i ammunicyow dostarczyli. Wy-
stał przeciw nim z *Vannes* 900 Republikanow
z 50 kawalerzystami. Pod *Elwen* przyszło do
potyczki. Insurgenci znaczną stratę ponieśli,
my mieli 4. zabitych i 20 rannych.— Tutey-
sze dzienniki zarzucają Generałowi *Hatry*, iż
nie starał się pobić insurgentow wprzód nim po-
siłki od *Anglikow* dostarczone im zostały. Mowią,
iż Generał *Hedouville* otrzyma następce w kom-
mendzie. Rząd chce rychłych użyć środków
do uspokojenia *Wandei*. Procz wojsk tam się
znajdujących, ma jeszcze w tych dniach przy-
być do *Tours* 15. tysięcy wojska świeżego.

W tych dniach Obywatel *Audibert* na dzie-
dzieńcu *Luwru* w przytomności Konsulow ma
czynić doświadczenie, iak ratować ludzi z do-
mow ogniem zaiętych, tudzież iakie są nay-
lepsze sposoby do gaszenia pożaru.

z *Madrytu* d. 30. *Listopada*.

Dnia wczorayszego Ob. *Guillemardet* doniośł
urzędownie Królowi o zdarzeniach 18. i 19. Bru-
maire, uwiadomił go przytym o wewnętrzney i
zewnątrzney file, iaką przez te odmiany Rząd
Francuzki nabędzie, oraz o skłonnych do po-
koju chęciach, któremi Konsulowie są zaięci.
Król pokazał się nader czułym na to przyziaci-
elskie doniesienie, i bardziey niż kiedy do swo-
iey Aliantki przychylnym.

Nasz Minister skarbowy pomimo trudności
iakich w swoich czynnościach doznaie, nietra-
ci iednak cierpliwości ani nadziei, i zamyśla o
nowych przedsięwzięciach równie śmiałych iak
pierwsze, a te mają być wkrótce uskutecnione.
Mamy opłacać podatek od powozow, koni, mu-
łow, oraz od służących oboiey płci &c. Czynią
tu już rozkład 500. milionow nowej kontrybu-
cyi, oprócz opłaty dziesięciu od sta od nymo-
wania domow na ich właścicielow, a po 5. od
sta na lokatorow i inney opłaty po 10. od sta na
pensye nie wyłączając nawet żołdu wojska. Te
ciężary zdają się być nadto uciążliwemi, i co-
dziennie gorętsze za pokojem wzbudzają pra-
gnienia. — Mowią tu o surowych środkach na
poparcie ostatnich układow rządowych tyczą-
cych się podatkow. Dobra tych wszystkich kto-

rzy ieszcze nie wypłacili swych części do 20.
milionow realow, mają być sekwestrowane.

z *Konstantynopola* dnia 26. *Listop*:

Czynione tu są wielkie przygotowania wo-
ienne tak w uzbraianiu okrętow, iako też za-
ciąganiu maytkow, wojska lądowego, robie-
niu ammunicyi, zakupywaniu żywności, na-
pełnianiu magazynow &c. &c.

W. Wezyr zamiaśł korzystać z oddalenia
się *Buonaparte* z *Egiptu*, postanowił z całą
armią zaiąć zimowe kwatery w okolicach *Jaf-
fy*, gdzie dnia 17. Października przybył.—
Porożnienia między nim i *Dżeżar* Baszą, trwa-
ią ciągle, ostatni nie chce odmienić swego
postanowienia w zostaniu się z swoim korpusem
przy *Akrze*.

Tepe Dellen *Ali* Basza, zdaie się, iż przed-
sięwziął stać się niebezpiecznym dla Porty,
zgromadza bardzo wiele wojska, które już
do 50,000 ma wynosić, i powszechnym jest
mniemaniem, ze wyspę *Korfu* opanować za-
myśla.

Nowy minister *Angielski* Lord *Elgin* dnia
23. odprawił wiazd swoy wspaniały imiał pier-
wszą audyencyą u Kaimakana. Przy tey oka-
zyi W. Sułtan rozdał 7 futer sobolowych, dla
Lorda *Elgin*, *Spencera Smith* i sekretarzow
legacyi.

Korsarze *Algierscy* żądają 300,000. ryńskich
za wolność handlu dla poddanych *Austry-
ackich*.

Ostatnie wiadomości odebrane w *Stambule*
o bitwach wygranych w *Szwaycaryi* przez
Francuzow, o kapitulacyi *Anglikow* w *Hol-
landyi*, o powrocie Generała *Buonaparte* do
Paryża, znaczne tu wrażenie sprawiły.

z *Hagi* dnia 24. *Grudnia*.

Buonaparte nakazał utworzenie armij *Puł-
nocney* pomiędzy *Mozellą*, *Renem* i *Mozą*. Ar-
mia ta ma się składać z 30. tysięcy ludzi czę-
ścią konskrypcyjnych, częścią dawnego skła-
du. Z *Hollandyi* przybędzie do niej 10. do 12.
tysięcy ludzi.

Rząd nasz postanowił ukarać z surowością
tych, ktorzy w czasie wylądowania *Anglikow*

przeciwnemi krajowi okazali się. Na wyspie *Walchern* w nocy z dnia 18. na 19. do 30. obywatelów z łózek wyciągnięto i osadzono w więzieniu za to, iż między zbrojnymi obywatelami stawac niechcieli.

Wykonanie dekretu śmierci wydanego na Kapitana *Connio* z powodu poddania floty, równie iak wyroku *ex-reprezentantów van der Howen i Eykenbroek* skazanych na więzienie 12-letnie za spisek przeciw rządowi knowany zostało na dalszy czas odłożone.

Generał *Brune* ma otrzymać komendę w *Wandei*.— Wojsko *Francuzkie* które otrzymało rozkaz do marszu nad *Ren*, wynosi 10 tysięcy ludzi, już wyruszyło z stanowisk.

z *Aszaffenburga* 3. 21. Grudnia.

Na Proklamacyą Generała *Lecourbe* pod dniem 15. Listopada wydaną, wyszła odpowiedź przez mieszkańców *Odenwald*, która rozdrukowana pomiędzy pospolite ruszenie *Moguncie* rozdaną została. Wyraża ona pomiędzy innemi co następuje: „Bydź może Generale, że pierwsze słowa twoje do wojska wyrzeczone rzetelnymi były, ale postępowanie twoje nie było takim. Generale nigdyśmy cię nie obrazili. Byliśmy zupełnie szczęśliwi, dopokiśmy wielkiego Narodu nie znali, lecz tym samym że dobrze wiemy czego się po tej wielkości spodziewać mamy, przymuszeni zostaliśmy, a iako *Niemcy* stałe wzięliśmy przedsięwzięcie nie dozwolić aby nas ciemiężono, rabowano, odzierano, żony i córki nasze hańbiono, spokojne domy nasze palono, i oyczyznę naszą uciskano. Bronimy iedynie sprawy najsłuszniejszej przeciw niesłuszney napaści. Jesteśmy żołnierzami oyczyzny i za takich uznać nas powinienes. Dopełniamy iedynie najsświętszych obowiązków, a iezeli iako człowiek i żołnierz, czego się spodziewamy prawdziwy honor posiadasz, nasze mężne przedsięwzięcie powinno raczej w tobie wzbudzić ku nam uszanowanie. Pytamy się ciebie samego, czybyś w swojej oyczyźnie i naszym położeniu toż samo nie czynił? Jakże więc możesz nam to za prze-

stępstwo poczytać, co sam obowiązkiem uznać musisz. Jakże więc możesz nam zagrażać pochłonięciem nas, i zburzeniem państw naszych. Ludzie tacy iak my przeięci głęboko uczuciem obowiązków które po nas oycyzna i honor narodowy wymagaia, nie dadzą się pogrozkami ustraszyc, umieia bowiem także kiedy trzeba poledz z chwałą. Sprośni tylko ludzie potrafią mężstwo nasze przywieść aż do rozpacz. Od ciebie zawisło zostawic nas w spokojności. Jezeli iednak przymusisz nas do walki, walczyć będziemy z odwagą *Germanów*, a iezeli polegniemy, świat i potomność popioły nasze błogosławic będą, imiona zaś zaboyców naszych sromotą i przeklęctwy okryia. Niech świat, potomność i Bog sprawiedliwy wydadzą swoy wyrok między tobą i nami.“

Od granic *Austryackich* 3. 21. Grudnia

Podług prywatnych listów z *Wenecyi* *Kardynał Archetti* większością głosów miał zostac Papieżem obrany. On to był który spory zasze między kościołem *Greckim* i *Katolickim* w *Rosyi* załatwił. Czekaemy potwierdzenia.

Dalszy ciąg znaczniejszych zdarzeń
Roku 1799.

Sierpień. — Dnia 2. wojsko *Francuzkie* ustało z *Rzymu*. — Dnia 4. zamki *Sarzanella i Lerici* nad odnogą *Spezzia* poddały się wojskom *Austryackim* przez kapitulacyą. — Dnia 6. *Francuzi* ustałi z *Seravalle*. — Dnia 15. i 16. wielka bitwa pod *Novi*, w ktorey poległ Generał *Joubert*. Tegoż dnia generalna bitwa w *Szwajcaryi*. *Francuzi* odebrali *Schwitz i Altorf*. — Dnia 20. osada *Hollenderska* *Surinam* poddała się *Anglikom*. — D. 22. garnizon *Francuzki* pod komendą szefa brygady *Gast* ustał wojskom *Austryackim* twierdzy *Tortony* przez kapitulacyą. — Dnia 26. kapitulacya zamku *Sta Maria* przy odnodze *Spezzia*. — Od 26. oblężenie twierdzy *Filipsburga* zaczęte, skończyło się dnia 20. Września. — Dnia 28. *Anglicy i Moskale* w liczbie 20. tysięcy wojska wydawali w *Helder* blisko *Texel*. — Dnia 29. szef

batalionu *Sagot* wyszedł przez kapitulacyą z zamku *Perugia*. Tegoż dnia *Pius VI.* Papież zakończył swe życie w *Walencji*. — Dnia 30. flotta *Hollenderjka* pod kommandą Admirala *Storj* z 8. okrętów liniowych, 3. fregat i iedney szalupy złożona, poddała się Admiralowi Angielskiemu *Mitchell*. Tegoż dnia komenderujący woyskiem *Francuzkim* Generał *Barraguey d'Hilliers* nałożył kontrybucyą na miasto *Frankfurt*. — W tym miesiącu Generał *Francuzki Kleber* wyszedł z *Kairu* na czele 60 tysięcy woyska naprzeciw armij *Tureckiej* ciągnącej do *Syrii* pod dowództwem *W. Wezyra*.

Wrzesień. — Dnia 7. *Francuzi* zaczęli na nowo bombardować twierdzę *Filipsburg*. — Dnia 10. woyska *Francuzkie i Batawskie* zniszczyły lewe skrzydło armij *Angielsko-Rosyjskiej* która wylądowała w *Helder*. — Dnia 11. ciało prawodawcze *Francuzkie* obchodziło pamiątkę śmierci poległego pod *Novi Jouberta*. — Dnia 13. *Jourdan* wnosi w Radzie 500. projekt ogłoszenia Ojczyzny w niebezpieczeństwie. — Dnia 14. *F. M. Suwarow* z armią swoją przybył do *Bellinzona*. — Dnia 15. *Bernadotte* składa urząd Ministra wojennego Rzpłtey *Francuzkiej*, obeymuje go *Dubois Crancé*. Tegoż dnia Imperator *Rosyjski* wydał do Xiążąt Rzeszy *Niemieckiej* Deklaracyą, w której wyraża, iż iezeli ciż Xiążęta na zgnębienie *Francuzów* wszystkich sił swoich niepołączą, woyska poślikowe *Rosyjskie* do krajów swoich odwołane zostaną. — Dnia 18. woyska *Austryackie* weszły do *Manheimu*. — Dnia 19. *Francuzi i Batawowie* odnoszą znaczne nad *Anglikami i Moskalami* zwycięztwo, zabierają do niewoli Generałów *Rosyjskich Hermann i Effen* wraz z 2. tysiącami ludzi &c. — Dnia 20. Generał *Moreau* pożegnał w *Cornegliano* armią *Włoską*, nad którą Generał *Championnet* objął kommandę. — Dnia 24. rozpoczął się Parlament *Angielski*. — Dnia 25. i 26. wielka bitwa nad rzeką *Limmat*, w której woyska *Austryackie i Rosyjskie* utraciły wielką liczbę ludzi. — Dnia 30. woyska koalicyjne zaięły Port i Ci-

vittavechia. — Przy końcu tego miesiąca okazało się 58. bankructw w *Hamburgu*. W tymże miesiącu powstały nowe zaburzenia w *Irlandyi*.

Październik. — Na początku tego miesiąca ogłoszony został Traktat między *Rosyą i Anglią* dnia 29. Grudnia 1798. podpisany, na mocy którego te dwa Dwory połączyły swoje siły przeciwko Rzpłtey *Francuzkiej*. Ogłoszona także osobna Konwencya pod dniem 29. Czerwca 1799. względem przedsięwziętej wyprawy do *Hollandyi*. — Dnia 1. Poseł *Hiszpański* w *Konstantynopolu* odebrał rozkaz *Porty* ustąpienia z krajów *Tureckich*. — Dnia 2. woyska *Angielsko - Rosyjskie* w *Hollandyi*, wydały generalną bitwę *Francuzom* i wyparły ich z *Alkmar*. Tegoż dnia sławny *Irlandczyk Napper-Tandy* z kilku innemi swemi ziomkami przez Senat *Hamburski* wydany został *Anglikom*. — Dnia 4. i 5. dwa zwycięztwa iedno w dolinie *Mutten*, drugie pod *Glarus* przez *Francuzów* nad woyskami *Rosyjskimi* otrzymane. — Dnia 5. Dyrektoryat *Francuzki* przesyła Ciału Prawodawczemu różne rapporta od armij *Egipskiej*, która w miesiącu *Maju* w rozmaitych bitwach pobiła przeszło 15. tysięcy *Turków*; O zniesieniu 18. tysięcy *Turków*, którzy 15. *Lipca* wylądowali pod *Abukir*, a których niedobitki schroniwszy się do tej twierdzy, wraz z nią dnia 2. *Sierpnia* poddały się woysku *Francuzkiemu*. — Dnia 6. *Francuzi i Batawowie* pod kommandą Generała *Brune* odnieśli zwycięztwo nad armią *Angielsko - Rosyjską*, odebrali *Alkmar*, i z wielu innych stanowisk woyska koalicyjne wyparli. — Dnia 9. Generał *Buonaparte* przybył niespodziewanie z *Egiptu* do *Frejus* portu *Francuzkiego* na śródziemnym morzu, a dnia 16. stanął w *Paryżu*. — Dnia 18. woyska *Angielsko-Rosyjskie* kapitulowały w *Hollandyi*. — Dnia 19. woysko *Francuzkie* odebrało nazad miasto *Manheim*. — Od dnia 27. *Października* do 4. *Listopada* *Francuzi* w rozmaitych bitwach we *Włoszech* zabrali 3920 jeńców, 16 armat &c. (*Reszta potym*)

D O D A T E K DO GAZETY. KORRESPONDENTA

Z WARSZAWY DNIA 10. STYCZNIA ROKU 1800. w PIĄTEK.

Urządzenie względem ukarania kradzieży i tym podobnych występów.

MY FRYDERYK WILHELM z Bożej łaski Król Pruski etc. Wszem w obec wiadomo czyniemy: Pomnażając się od niejakiego czasu liczba kradzieży, i coraz częściej ucieczki złoczyńców wskazują potrzebę postanowienia stosowniejszych kar, rozciągnięć się mających na tych, którzy po ogłoszeniu niniejszego Urządzenia takowych dopuszczają się występów. — Przy tej odmianie byłych dotąd praw karszących, zamiar nasz Ojcowi dąży do tego, abyśmy wiernym poddanym naszym spokojnie posiadanie ich własności zabezpieczyli; dla zabezpieczenia kradzieży i rozbojów, postrach, wrażliwe przykłady wystrawił, złoczyńców, ile być może poprawili, a jeżeli poprawić się nie zechcą, onym sposobność zrodzenia swym współ-Obywatelom odlegli. — Dla zupełnego doświadczenia tego zamiaru, wydaliśmy pod datą dzisiejszą dla Sądów w tutejszych naszych Miałach rezydencyalnych i w Jurydykcyach do nich należących, sądownictwo kryminalne sprawujących, osobną Instrukcję, podług której pod dozorem i wspólnie z wyznaczoną z naszego ramienia Komisją, włożone na nich obowiązki dopełniać mają. — Ta Instrukcja niemniej wszystkim Krajowym wyższym Magistratom sprawiedliwości prześlana będzie z zleceniem, iżby do czasu ogłoszenia poprawionej Kryminalney Ordynacyi, przepisy przerzeczoney Komisji nadane, nietylko same, ile być może wykonywały, ale subordynowanym sobie Kryminalnym Sądom potrzebne i stosowne w tej mierze przepisy przesyłały. — Przez zachowanie przepisane w wspomnianej Instrukcyi postępowania sposobu, złoczyńców łatwiej wysłedzić, okradzionemu do odzyskania kradzionej rzeczy przedyć pomódz, przeciąg inkwizycyj i skrót, wyrok przyspieszyć, oraz ucieczkę więźnia lub na robotę skazanego winowayce, zapobiedz będzie można. — Co się naprzód tyczy postanowienia Kar, nadaćmy mocą niniejszego Urządzenia następujące przez wszystkie nasze wyższe i niższe Sądy Kryminalne zachować się powinny przepisy, które iednak w przypadkach pod rozpoznaniem Sądów wojlkowych należących, zastosowane być nie mają.

§. 1. Przy ukaraniu złodziei i rozbojników, pilnie rozgatkować należy, czyli złoczyńca prosta kradzież pierwszy, drugi, lub trzeci raz, lub z uciążliwymi skutkami popełnił; czyli też dawniej o gwałtowną kradzież lub rozboj, raz lub po kilkakroć był obwiniony, kupy złodziejskiej był uczestnikiem, lub w zamiarze kradzieży albo rozboju ogień podniecał.

§. 2. Pierwszy raz popełniona prosta kradzież. Złodziey pierwszy raz, o prosta kradzież przekonany, na ciełe karany, a jeżeli takowe ukaranie na nim użyte być nie może, albo za niedostateczne uznane będzie, na zamknięcie w domu poprawy na ciełe więzienie, lub na robotę ręczną skazany być ma.

§. 3. Czyll do chłosta cielesney kaucez lub rozgi użyte, iak wielka ich liczba naznaczona, i czyli takowa kara od razu iednego, albo w dwóch lub trzech po sobie idących, bądź w różnych dniach rozciągnięta być ma, to zależeć będzie podług §. 4. — 7. od decyzji Sędziów wojlkowych piszących.

§. 4. Przy wyznaczeniu takowey kary, na płeć, wiek, zdrową lub słabą kompleksą ciała, także na insze osobite stosunki złoczyńcy mieć wzgląd, a zatem i w tej mierze przy inkwizycyi potrzebną uwagę w Aktach zapisać należy. Jeżeli zachodzi obawa, iżby chłosta zdrowiu; ukarać się mającego, mogła być szkodliwa, wtedy zdanie Fizyka mieyskiego lub Powiatowego, lub Chirurga zaciągnać trzeba, w każdym zaś razie Sędzia inkwizujący projekt, przydać powinien, iakie ukaranie nayprzystoitsze być może.

§. 5. Leksza lub ostrzejsza chłosta wprawdzie od Sędziego wyrok piszącego zależy, wszelako ten przytym z obowiązku

swego na wszystko mieć wzgląd powinien, co się w inkwizycyi okazało, i co zmniejszenie lub obostrzenie kary stanowiąc może.

§. 6. Leksza chłosta może mieć mieysce dla przeszłych niekazitelnych postępów, poniechanych nieszczęść i wynikłego ziad zupełnego braku sposobu życia, dla dowiedzoney podstępney obcey namowy, otwartego wyznania przed zasługą konwikcyą, nikczemności ukradzonej rzeczy, lub nakoniec, dla nastąpionego zupełnego zwrotu oney.

§. 7. Ostrzejsza chłosta wtedy będzie wyznaczona, gdy złoczyńca przed aresztem swoim już kilkakroć popełnił kradzież, za którą ieszcze kary nieodniósł, gdy chytrym lub azardownym sposobem przygotowania do kradzieży uczynił, gdy występ w nocy, na jarmarku, albo w tłumie ludzi popełnił, gdy rzecz ukradzioną, znaczney iest wartości, albo z listoty swey przez właściciela nie mogła być w zamknięciu trzymana, lub dla dobra powszechnego, bądź dla publiczney ozdoby wystawiona, bądź przy zasługłym pożarze lub powodzi wyratowana, albo samemu złoczyńcy do starannego zachowania powierzona była; tudzież Czeladź swoje Państwo, uczniowie lub Towarzystwa swych Maystrów, ieden współ-mieszkaniec drugiego okradł, nakoniec gdy złoczyńca przez krnąbrny upor inkwizycyą przedłożył, albo bez słusznego powodu od wyroku sądownego appellacyą założył.

§. 8. Takowa postanowić się mająca chłosta, odprawić się powinna w więzieniu, przez iednego lub dwóch na obłuzie będących stróżów, w przytomności samego tylko Sędziego, którego iest obowiązkiem ukaranego napomnieć, nauczyć go iakich niezbędnych środków wyżwienia swego chwycić się powinien, i ostrzedz o karach, iakie iego za dalszym dopuszczeniem się kradzieży czekają.

§. 9. Jeżeli chłosta cielesna za niemogącą być użyta lub za niedostateczną uznana będzie, na ów czas zamiast oney lub procz niey, Sędzia na zamknięcie w domu poprawy, lub ciełe więzienie, lub też na ręczną robotę z wyznaczeniem przeciągu czasu wedle prawideł w powszechnym prawie krajowym zawartych, winowayce wskaże.

§. 10. Jeżeli wskazany na karę lub ukarany, mimo otrzymaną przestrożę z domu poprawy lub z więzienia ucieczkę, lub przez ucieczkę od włożoney na siebie ręczney pracy usunie się, wtedy skoro złapany będzie, za takową ucieczkę równą odnieście karę, iak gdyby był pierwszy raz o prosta kradzież przewieziony.

§. 11. Powtorna prosta kradzież. Jeżeli przekonany o kradzieży i za onę podług niniejszego urządzenia lub w miarę ineych prawnych ustaw w tych krajach, lub w obcym Państwie przez wyrok ukarany złoczyńca, powtórna prosta kradzież będzie miał sobie dowiedzoną, wtedy procz ostrzejszey chłosty, oraz na zamknięcie w domu poprawy, lub w więzieniu, lub na ręczną pracę wskazany być powinien. Co do przeciągu czasu, ten wedle powyższego przepisu, od zdania Sędziego zależeć będzie, ucieczka zaś w takowym razie tak ukaraną być ma, iak gdyby zbiegły złodziey trzeciej dopuścił się kradzieży.

§. 12. Trzecia prosta kradzież. Za popełnioną, przez ukaranego dwa lub więcej razy dla prostej kradzieży złodzieja nową kradzieżą; chłosta cielesna nietylko nadzwyczajnie obostrzoną, ale złodzieiność tego domu nie przekona się, że złoczyńca przez wytrzymane kary istotnie poprawił się, że iest w stanie wyżwienia się uczciwym sposobem, i że przez uwolnienie iego, nie zachodzi obawa dla publicznego bezpieczeństwa. Jedynie tylko w takowym przypadku Sąd, u którego wyrok zapadł, na doniesienie przez Zwierzchność domu poprawy, na uwolnienie zezwolić iest mocen.

§. 13. Jeżeli złodziey do czasu swej poprawy na zamknięcie wskazany ucieknie, za uchwyceniem swym tak powinien

bydź ukarany, iak gdyby się gwałtowney dopuścił kradzieży. Kownego nie udyje ukarania ten, którego w nadziei naliąpiony poprawy wypuszczono, jeżeli mimo otrzymaną przestrożę w przyszłym czasie o nową kradzież przewiedziony będzie.

§. 14. *Kradzież z uciążąciami siofunkami.* Obięta w §. 2. 15. różnica między kradzieżami raz, dwa, lub trzy razy popełnionemi i ukaranemi, mieysca znaleźć nie ma, skoro uciążające około niej zachodzą siofunki. 1.) Gdy kradzież w Krolewskich lub Krolewiczowskich zamkach, publicznych magazynach, składach, domach pocztowych, lub inszych publicznych gmachach popełniona została. 2.) Gdy pieniądze lub rzeczy skradzione zostały, które Monarsze, Krolewiczom, i Krolewnom domu Krolewskiego, kościołom, pobożnym funduszom, lub publicznym zgromadzeniom należą, lub urzędowi pocztowemu były powierzone. W takowych zdarzeniach, jeżeli obiekt ukradziony jest mniejszej wartości, kara wedle §. 21. iak za powtórna proflą kradzieżą, inaczej wedle §. 22. równie iak gdyby złoczyńca już był dwa razy za kradzież ukarany, rozciągniona bydź powinna.

§. 15. *Pierwsza gwałtowna kradzież.* Gwałtowna kradzież popełnia się przez dobycie się lub niebepieczne wyjście, przez wyłamanie drzwi, skrzyń, lub inszych zamknięć, przez dorożbione klucze, wytrychy, lub insze narzędzia, oderżnięcie lub inszym gwałtownym sposobem ukradzenie, z pocztowych lub podróżyńch, lub inszych poiazdów, kufrow, bądź paków znaczney wartości, lub gdy złoczyńca grożąc gwałtem właścicielowi lub siożowi rzeczy w bronienu kradzieży był na przeszkodzie, albo dla popełnienia oney targnął się na kogo aczkolwiek onemu przez to bolu żadnego nie zadał.

§. 16. Przekonany pierwszy raz o kradzież powyższym lub temu podobnym sposobem, gwałtownie wykonaną na nadzwyczajną chłofę wskazany, i w miarę okoliczności na rok lub więcej lat w ofym domie poprawy osadzony bydź ma; z kórego nie wyjdzie poki nie dowiedzie, iakim sposobem nadal uczciwie żyć będzie w stanie.

§. 17. Ucieczka z takiego surowego domu poprawy, za ponowienie występku poczytana będzie.

§. 18. *Powtorzona gwałtowna kradzież.* Jeżeli za popełnioną gwałtowną kradzież raz ukarany złoczyńca drugi raz o powtórna gwałtowną, bądź znaczną kradzież przewiedziony zostanie, wtedy wyrok na częte surowe chłofy, i zamiast postanowionej liczby lat, na zamknięcie do czasu udarowania go wolnością nałapić powinien.

§. 19. Uwolnienie wskazanego tym sposobem złoczyńcy, wtedy tylko miayse mieć będzie, kiedy po ściłym wybadaniu się dowodnie okazano być może, iż przez kilka lat nie nagananie sprawował się, że będzie mógł nadal mieć uczciwy sposób życia, i że zgola skutek powzięty o poprawie jego nadziei odpowie.

§. 20. Jeżeli takowy do czasu udarowania siebie wolnością w domu poprawy osadzony aresztant uciecze, schwytny do Guchtauz lub Fortecy oddany będzie, i przez pięć lat dobrodziefstwa wolności stanie się niegodnym.

§. 21. Równemu ukaranu podpadnie ten, który po otrzymaney wolności nowey dopuścił się kradzieży.

§. 22. *Pierwszy raz popełniony rozboj.* Jako rozbojnik będzie karany złodziej, który dla wykonania kradzieży jednego lub więcej ludzi biciem, wżaniem, zatkaniem uft, lub inszym sposobem bezsilnemi czyni przeszkodzenia kradzieży albo schwywania sprawcy.

§. 23. Kto pierwszy raz dopuścił się rozboju, ten jeżeli powszechne Prawo Kraiowe w zachodzącym zdarzeniu surowszey kary nie stanowi, po kilkakroć iak nayoftrzej chłofany, i do czasu nałapieney łaski uwolnienia w Cuchtauzie lub w Fortecy osadzony zostanie.

§. 24. Za ucieczkę lub popełnioną po wypuszczeniu swym powtórna znaczną kradzież, dożywotną karę w Cuchtauzie lub w Fortecy na siebie ściągnie.

§. 25. *Powtorzony rozboj.* Przekonany o powtórny rozboj jeżeli powszechne Prawo Kraiowe na popełniony występpek surowszey kary nie stanowi, publicznie smagną, z dobrozy sławy wżuty, na twarzy pietnowany, i na całe życie do Fortecy odflany być ma, gdzie od drugich więziów odłączony będzie, ażeby spoleczności ludzkiej nie był szkodliwym.

§. 26. *Kupcy złodzieyskie.* Ci, którzy przekonani zostają, że weszli w związek koncem formalney profesyi pocpuczney kradzieży, jeżeli przy popełnionym przez takową kupę złodzieyską występku sami byli czynnemi, albo ubocznym sposobem do niego przyłożyli się, tak karani będą, iak gdyby rozboj popełnili §. 22. 25.

§. 27. *Podniecanie ognia.* Jeżeli kto będzie przewiedziony, że w zamiarze kradzieży lub rozboju ogień wzniesił, ten za zdarzonym zład pożarem, karom w §. 22. 25. na rozboj-

nikow postanowionym popadnie, gdyby w takowym razie powszechne prawo kraikwe oftrzeżył kary nie obeymowało. Co zaś gdyby łprawca przed wybuchnięciem pożaru żal swoy okazał, i pożarowi sam zapobiegł, wtedy takowe niedopełnione podpalanie, tylko z kradzieżą pod uciążającami okolicznościami (§. 14.) zszłą, porównane bydź ma.

§. 28. *Utaienie złodzieiów.* Kto w zachowaniu lub utaieniu kradzionych rzeczy złodzieiowi rozmyślnie dopomaga, o nemu w mieszkaniu swym schronienia dozwala, lub iakikolwiek bądź sposob zataienia występk, uniknienia aresztu, lub ratowania się z niego przez ucieczkę podaje, taki będzie karany, iak gdyby proflą kradzież sam popełnił. Wszakże za takowe rozmyślnie uczestnictwo z rozbojnikami, kupami złodzieyskimi, lub palaczami, w miarę okoliczności karze na gwałtowną kradzież wyznaczoney (§. 15) podpadnie.

§. 29. *Kupowanie lub zaftawianie kradzionych rzeczy.* O tych, którzy mimo mianą wiadomości kradzione i złupione rzeczy kupują, lub w zaftaw przyjmują, mowi powszechne prawo kraikwe.

§. 30. *Falszowanie monet, dokumentow etc. i insze oszukiwania.* Podobnie względem tych, którzy fałszywą monetę bią, worki kass publicznych, lub dokumenta fałszywą, sięple czyli pieczęcie dorabiają, lub insze takowe oszukiwania popełniają, Sady zachowają siętem czafem wedle prawdeł w powłężnym prawie kraikowym zawartych; wszelako za mnieysze przewinięcia tego rodzaju: z siofunkiem do ninieyszego urzadzania, niemniej także cielesną chłofę, i zamiast więzienia w cuchtauzie lub fortcey, zamknięcie w domu poprawy postanowią, za cięższe zaś występk uznają, ażeby złoczyńca po wytrzymaney karze, oddany zołł do domu roboczego do czasu, gdzie poprawa jego okaza się, i pewno będzie, że uwolnienie jego szkodliwych za sobą nie pociągnie skutkow.

§. 31. Swawolny żebrak, gwałtowno do izby mieszkalney wdzierający się, albo przez groźbę jałmużnę wymusić uftłuiący, równie karany być ma, iak gdyby: proflą kradzież popełnił. Jeżeli uftnie lub piśmiennie założeniem ognia lub biciem groził, karze na gwałtowną kradzież w §. 16. postanowionym podpadnie.

§. 32. Gdyby w postępowaniu podług przepisow w ninieyszym Urzadzaniu zawartych, wątpliwości względem powszechnych reguł, a mianowicie o to zachodziły, iakim sposobem ma być ukaranie zaftosowane, gdy występki rodzaju rozmyślnie albo przypadkowo, albo tylko uproiektywane, lub też w części tylko popełnione, lub wykonane zostały, wtedy Sady postąpią sobie podług prawdeł powszechnego prawa kraikowego, i wedle nich wyroki wydawać będą. — Ażeby zaś ninieysza ustawa do każdego wiadomości doszła, niezwłocznie do gazet i pism publicznych *Intelligentz-blätter* zwanych, w wszytkich Prowincyach sposobem dodatku przyłączona, i takowe oney ogłoszenie od czasu do czasu ponawiane, niemniej drukowane Exemplarze w mieyscach przez urzędy mieyscowe, Policyjne do tego wyznaczonych publicznie przybite być mają. — Original tej ustawy własną ręką naszą podpisałismy, i pieczęcią naszą Krolewską stwierdzić rozkazalismy. — Działo się i dan w Berlinie d. 26. Lutego 1799. (L.S.) FRYDERYK WILHELM.

DE GOLDBECK.

z Paryża dnia 24. Grudnia.

Konsulowie Rzeczypospolitey wydali pod dniem 28. *Frimaire* (18. Grudnia) trzy wyroki siofowne do armij *Wschodu*; przez pierwszy stanowią 1) Iż wszytkie woyska artyleryi pieszey znajdujące się w *Egipcie*, formować będą drugi batalion 4go regimentu liniowego. 2) To wszytko co z tego drugiego batalionu pozostanie we *Francyi*, będzie wcielone do pierwszego lub do innych regimentow artylleryi, które mają oddzielone od siebie w *Egipcie* kompanie. 3) Rozmaite oddziały które będą mogły pozostać, będą do innych kom-

paniów artylleryi wcielone. 4) Zostaną się 4ry kompanie wakujące w iednym z regimentow artylleryi konney, a to co będzie mogło zostać we *Francyi* z czterech kompaniow znajdujących się w *Egipcie*, wcielone będzie do innych regimentow artylleryi konney.

W drugim wyroku Konsulowie pochwaliwszy waleczność i stałość kawaleryi armij *Wschodu*, stanowią, iż formowanych będzie 7. szwadronow złożonych z officerow, unter - officerow dragonij, strzelcow i huzarow ktorzy będą nosić swoje numera.

Trzeci stanowi uformowanie 14. batalionow złożonych z officerow i żołnierzy pozostałych na depozytach 14tu pułbrygad znajdujących się w *Egipcie*. Każdy batalion z 12. kompaniow, z 4. do 1go; 4. do 2go i 4. do 3go batalionu. Wszyscy officerowie i żołnierze do tych korpusow należący, a ktorzy potym do innych pułbrygad byli odesłanemi, winni będą przyłączyć się do swoich chorągwi.

Rząd zatrudnił się losem żebraków, ktorych liczba niezmiernie się pomnożyła. Wydał rozkazy ratowania ich przez obmyślenie wyżywienia lub oddanie do szpitalow.

Nieprzeżeni tu utrzymywać, iż Konsulowie chcą mieć w senacie konserwatorow po iednym Deputowanym z każdego i wielkich miast handlowych. Naygłówniejszym ich obowiązkiem będzie czuwać na interesach i dostrzegać spokojności swych miast; wzięci z klasy właścicielow od dawna odsunięty, staną się niejako zakładem sprawiedliwości narodu względem swoich współ-ziomkow.

Podług odmian przez G. *Lecourbe* wprowadzonych, teraźniejszy rozkład armii dawniej *Dunaju*, jest następujący:

Pierwsza dywizya z 6500. ludzi pod komendą Ob: *Monchoisy*, mająca główną kwaterę w *Lauzannie*, zajmuje okolice *Munster*, *Surres*, i *Lucerny*.— Druga pod komendą Obywatela *Mortier*, ma główną kwaterę w *Molo*, składa się około 7. tysięcy ludzi. — Trzecia uformowana z korpusow wziętych z 2giey i 4tey Pułbrygady, jest pod komendą Generała *Loison*; w tej dywizyi jest szefem

głównego sztabu Generał Adjutant *Jorry*. Główna kwatera w *St. Gall*, składa się z 4. tysięcy ludzi. — Czwarta pod komendą Generała *Gazan*, ma główną kwaterę w *Will*, ma około 7300. ludzi. — Piąta pod komendą Generała *Lorge*, ma główną kwaterę w *Frauenfeld*, składa się z 7 tysięcy ludzi. — Szósta pod komendą Generała *Menars*, ma główną kwaterę w *Embrach*, składa się około z 12,500 ludzi. — Siodma pod komendą Generała *Soult*, ma główną kwaterę w *Rheinfelden*, prawym skrzydłem styka się z szóstą dywizją, lewym aż do *Bazylei* dochodzi. Ta jest najmocniejsza ze wszystkich i składa się z 11,500 ludzi. Dywizya pod komendą Genera *Chabran* do niej przyłączoną została. Znajduje się także Dywizya nazwana *Wioska* pod komendą Generała *Soller*, główna iey kwatera w *Bernie*, i składa się tylko z dwóch tysięcy ludzi. Generał *Bassal* oddał komendę korpusu odwodowego Generalowi *Turreau*, który miał tym czasowo komendę armii. Ten korpus wychodzi z *Winterthur* do *Lenzburg*, ma w sobie około 9. tysięcy ludzi.

W wielu Dziennikach nawet na puł urzędowych znajduje się następujący Artykuł.

Latarnia Dyogenesa.

W tych dniach *Dyogenes* przechodził się po ulicach *Paryża* i oświecał swoją latarnią wszystkich przechodzących twarze. *Dyogenes* szukał człowieka. . . Cożś uczynił ażeby cię nazwać Człowiekiem? mówił do każdego kogo napotkał. — Zrobiłem 1oty Sierpnia, 31 Maja, 30 prairial. — Jesteś tylko pułtoszycielem, lecz Człowiekiem nie jesteś.

A ty? — Pracowałem nad trzema Konstytucjami ktore sobie sprzykrzono. — Nie jesteś iak tylko głupcem. — Miałem więcej niż sto głosow w Trybunie. — Nie jesteś iak tylko gadulą. — Umiiałem się wszystkim przypodobać patryotom. — Nie jesteś iak tylko chorągiewką na dachu. — Potrzeba było ulegać przemocy. — Nie jesteś iak tylko Dzieckiem.

A ty? — Umiiałem milczeć. — To wiele u Narodu w ktorym tak wiele gadaia. — Lecz z

mojej strony zrobiłem 5 tysięcy Dekretów przez powstanie i siadanie na miejscu, prawie o niczym nie myśląc. — Nie jesteś iak tylko wyrobnikiem. — Podawałem przeszło 200 toaśtów za równością i braterstwem. — Nie jesteś iak tylko piłakiem.

Płakałem nad nieszczęściami mojej Ojczyzny. — Jeżeli nic na wstrzymanie ich nie uczyniłeś, nie jesteś iak tylko kobietą. — Złorzęczyłem *Robespierowi* w momencie jego śmierci i deklamowałem przeciwko *Barrasowi* w dniu 19 Brumaire. — Nie jesteś iak tylko niewolnikiem.

A ty? — Kazałem rozstrzelać moich nieprzyjaciół których oskarżono iż byli nieprzyjaciółami kraju. — Jesteś potworą. — Szedłem za rozkazami. — Nie jesteś iak tylko katem.

Perorowałem bardzo pięknie o wolności. — Jesteś tylko mowcą. — Napisałem piękną Xiążkę o Moralności. — Jesteś tylko obłudnikiem. — Pisałem Ody. — Jesteś tylko młynkiem wietrzynym. — Opisałem w Kantatach zapalczywości moich współników. — Jesteś stroną instrumentu muzycznego.

Chciałem ogłosić Ojczyznę w niebezpieczeństwie. — Nie jesteś iak tylko wicherzycielem. — W rewolucyi obrałem na siebie rolę *Brutusa*. — Nie jesteś iak tylko ciarlatanem. — Często oskarżałem o spiski. — Jesteś tylko delatorem. — Rzucałem na nieprzyjaciół naszych zniewagi. — Jesteś podłym. — Zwyciężyłem nieprzyjaciół. — Jeżeliś nie zwyciężył twoich namiętności, nie jesteś Bohaterem, ostatni z fzerzantów toż samo uczyniś, odeydz od mojej latarni.

z Strazburga dnia 22. Grudnia.

Gazeta tuteysza zawiera co następuje: „Kommenderujący Generał *Austryacki* przed *Kehl* uczynił propozycyą Generalowi *Tharreau* do zawarcia armistycjum na czas pewny. *Tharreau* dał odpowiedź, iż gdy *Austryacy* proponowane im w *Manheimie* zawieszenie broni odrzucili, przeto on nie może wnieść w negocyacye iak z delegowanymi od Arcy-Xiążęcia *Karola* przyślanemi i pełnomocnictwem opatrzonemi. — Generał *Baraguay d'Hilliers* kommandant tymczasowy lewego skrzydła armii *Reńskiej* przybył tu z swoimi oficerami. Woyska idą na zimowe kwatery.

Jedna dywizya od armii *Batawskiej* pod Generałem *Vandamme* idzie do *Włoch*. Druga pod Generałem *Soult* z *Helwecey* na toż samo uda się przeznaczenie. Generał *Oudinot* otrzyma także kommandę we *Włoszech*. Zdaie się iż jest planem zmienienia całego woyska we *Włoszech* stojącego. Armia *Reńska* od *Duseldorfu* do tutejszego miasta wynosi 70 tysięcy.

z Stokholm d. 22 Grudnia.

Hrabia *de Lodron* poseł CesarSKI miał na pierwszey audyencyi swojej mowy do Krola

i Krolowy oświadczaiać dzięki za przychylność ku domowi *Austryackiemu*.

Od granic *Rosyjskich* d. 19 Grudnia.

W *Irucku* w *Syberyi* pod opieką Imperatora uformowała się kompania kupiecka *Rosyjsko-Amerykańska* do prowadzenia handlu z tą częścią świata. — W czasie zaślubienia W. Xiążny z Arcy-Xiążciem Palatynem wielkie festyny odprawiane były w *Gaczyna*, które zakończyły się wielkim balem familiynym u Dworu. Na nim zakazane powsecznie od ostatniego karnawału tańce *Niemieckie*, pierwszy raz dozwolone były. Radość z tego powodu była niezmierna.

z Berny dnia 18. Grudnia.

Pomiędzy członkami naszego Ciała Prawodawczego i Dyrektoryatem trwają ciągle niezgody. *Escher Zimmerman* i inni chcą oskarżać Dyrektoryat, *Laharpe* zaś i przyjaciele jego pragną z Ciała Prawodawczego wyłaczyć trzecią część członków, przeciw czemu *Dolder*, *Savary* i *Mousson* opierają się.

W *Winterthur* gdy z rozkazu rządu arsenał tamteyszy miał być wyprożniony, przyszło do wielkiego między Ludem poruszenia, tak iż go uśmierzyć niepodobna było.

z Zurich dnia 21. Grudnia.

Generał *Lecourbe* od kilku dni zatrudniony jest rewia swoiey Armii, to jest prawego skrzydła Armii *Reńskiej* która rozciąga się od *Kolmaru* i *Pontarlier*, aż do *Sargans* i *Konstancyi*, a zatym ta rewia niejakiego czasu wymagać będzie. Kantony wschodnie *Szwajcaryi* doznały już znaczney ulgi, co też było nader potrzebnym, ponieważ ten kraj był już prawie całkowicie zniszczony.

Prywatne Listy z *Berny* donoszą nam, iż zakłocenie między nappierwszymi Władzami wszczęte do tego doszło stopnia, iż uczyniono niedawno w Senacie osobliwszy wniosek zniesienia postanowionej o Radach Kommissyi, dla zatrudnienia się sposobami przywrocenia jednności. Zdaie się, iż ten wniosek nie otrzymał swojego skutku. W takich okolicznościach urzadzenia Ministra Francuzkiego Ob. *Reinhard* który jest codziennie oczekiwany, nie mogą nie być decydującymi.

z Lauzanny dnia 28. Grudnia.

Przechod woysk oddzielonych od armii *Dunaju* dla wzmocnienia armii *Włoskiej*, rozpoczął się przez nasze miasto zeszley niedzieli. Dnia wczorayszego przechodziła tu jeszcze 25ta Pułbrygada. W tym i następującym tygodniu nowe jeszcze woyska na toż samo przeznaczenie przelane będą, a oprócz tego zapewniam, iż 25 tysięcy ludzi na wzmocnienie także armii *Włoskiej* wkrótce pospieszą.